

hodowla bydła i trzody chlewnej, przyczyniają się do zmian klimatycznych, co wymusiło podjęcie prac nad strategią ograniczania tej emisji.

Reasumując, zainteresowania naukowe Profesora Nalborczyka dotyczyły głównie fizjologii plonowania roślin uprawnych, jednakże pole jego zainteresowań systematycznie poszerzało się, od procesów molekularnych w chloroplastach, poprzez procesy powstawania i dystrybucji produktów fotosyntezy w roślinie, zjawiska fitosocjologiczne związane z produktywnością łąnu, wielkoskalowe procesy kształtujące hodowlę i uprawę poszczególnych gatunków, dominujące aspekty polityki rolnej państwa, nie tylko polskiego, i wreszcie procesy dziejące się na naszym kontynencie i przez to wpływające na klimat i przepływ materii w skali całego globu. To, co powiem, zabrzmiałoby być może jak żart, ale gdyby przeznaczenie na to pozwoliło, Profesorowi nie pozostałoby nic innego, jak wyjść z badaniami w kosmos. Rośliny bowiem zawsze towarzyszyły ludziom w ich wędrówkach, dlatego więc podczas tej najważniejszej wędrówki – wyprawy w kosmos miałyby być inaczej. Tym futurystycznym akcentem zamierzałem dostosować się do prezentacji sylwetki naukowej Profesora Nalborczyka, dla którego najwyraźniej nie istniały „za duże” problemy naukowe.

Mam nadzieję, że udało mi się wykazać, jak wielkim naukowcem był Profesor Nalborczyk. Jego prace cytowane są w najpoważniejszych wydawnictwach naukowych. Wytyczyły one nowe kierunki badań i nowe możliwości ich stosowania w hodowli i naukach rolniczych.

Profesor odszedł od nas, lecz może zabrał ze sobą trochę nasion, a wyrosłe z nich rośliny będzie, tam gdzie jest, adaptował do nowych warunków. Może razem ze swoim wielkim Przyjacielem – Profesorem Tadeuszem Wolskim już pracują TAM nad wytworzeniem nowej pszenicy, aby dała chleb na wieczność, bo przecież gdzie są ludzie lub ich dusze, tam muszą być rośliny ... lub ich „dusze”. Wszechświat po to został stworzony, by się doskonalić w procesie wiecznej ewolucji, która wyda coraz doskonalszych ludzi, a ci stworzą coraz doskonalsze rośliny.

Kończąc, pragnę dołączyć osobistą refleksję. Pana Profesora Emila Nalborczyka znam od zawsze, bo od początku mojej własnej pracy naukowej. Jestem pełen podziwu i uznania dla Jego prac badawczych, dla Jego niespożytej energii i ciągle nowych pomysłów. Przy tym wszystkim, ujmowała mnie zawsze Jego bezpośredniość i życzliwość. Ta życzliwość ujawniała się wielokrotnie, zarówno w stosunku do mnie samego, jak i moich kolegów, a wreszcie, wobec całego Instytutu Fizjologii Roślin PAN, którego Radzie Naukowej Pan Profesor przewodniczył przez wiele lat, do końca swego życia. Niech więc to wspomnienie będzie podziękowaniem Panu Profesorowi za wiele lat współpracy oraz za całą życzliwość i pomoc.

Franciszek DUBERT

## ROCZNICE, JUBILEUSZE ANNIVERSARIES, JUBILEES

### IRENA GRABOWSKA – W 80. ROCZNICĘ URODZIN NESTORKI POLSKIEJ PALINOLOGII

Irena Grabowska – 80<sup>th</sup> anniversary of Polish  
palynology senior's birth

ŻYCIE RODZINNE, SZKOŁA I STUDIA

Irena Grabowska urodziła się 11 maja 1927 roku w Maciejowie koło Łucka na Wołyniu, jako trzecia i najmłodsza córka Józefa i Leontyny Metryckich. Ojciec był urzędnikiem pocztowym, mama zajmowała się domem i dziećmi. W 1930 roku rodzina pp. Metryckich przeniósł się do Siedlec i tam upłynęło dzieciństwo i młodość Ireny. Jeszcze przed wojną, w 1939 roku, ukończyła szkołę powszechną i zdała egzamin do Państwowego Gimnazjum i Liceum im. Królowej Jadwigi. Kilka miesięcy po rozpoczęciu wojny szkoła



Irena Grabowska

została zamknięta, Irena postanowiła dalej uczyć się sama. Zakres pierwszej i drugiej klasy przerobiła samodzielnie, dwie pozostałe klasy gimnazjalne ukończyła na tajnych kompletach.

W czasie okupacji młodzież polską chroniło przed wywiezieniem na przymusowe roboty do Niemiec uczęszczanie do legalnych wówczas szkół zawodowych. Aby ustrzec się przed wywiezieniem Irena, oprócz przerabiania zakresu gimnazjum, uczęszczała do dwóch dwuletnich szkół – handlowej i krawieckiej. Po wyzwoleniu Siedlec w 1944 roku zdała jako ekstern tzw. „małą maturę” kończącą naukę w gimnazjum. W odrodzonym po wojnie liceum im. Królowej Jadwigi kontynuowała naukę w klasie matematyczno-przyrodniczej. W szkole tej zdała maturę w 1946 roku i wyjechała na studia do Warszawy.

W latach 1946–1952 studiowała na Uniwersytecie Warszawskim na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi, jako kierunek podstawowy wybrała systematykę i geografę roślin. Studia były w tych latach dwustopniowe. Warunki na uczelniach były bardzo trudne, wyposażenie laboratoriów nadzwyczaj skromne. Tematy prac przydzielane studentom były oparte na nielicznych, często zniszczonych w czasie wojny materiałach.

Irena w początkowym okresie studiów botanicznych oznaczała pod kierunkiem prof. Bolesława Hryniewieckiego okazy zielnikowe drzew i krzewów, na podstawie pokroju liści. Były to ćwiczenia przygotowujące do pracy magisterskiej na drugim stopniu studiów, ale samo przejście na drugi stopień i otrzymanie tematu pracy magisterskiej było uwarunkowane bardzo dobrymi wynikami nauki i nienaganną postawą społeczną.

W 1949 roku, już na drugim stopniu studiów uniwersyteckich, Irena podjęła pracę w Państwowym Instytucie Geologicznym w Warszawie. Rok później wyszła za mąż za Jerzego Grabowskiego, potem urodziła się córka Joanna, a po zakończeniu studiów przyszedł na świat syn – Jan. Mąż Ireny był dyplomatą i z jego pracą wiązały się wyjazdy całej rodziny na placówki dyplomatyczne poza granice kraju. W 1957 roku rodzina pp. Grabowskich wyjechała na kilka lat do Danii, w latach 1976–1980 przebywała w Norwegii. Podczas pobytów zagranicznych Irena – jako żona dyplomaty – dużo czasu, sił i umiejętności poświęcała prowadzeniu domu, pomagając mężowi w spełnianiu jego funkcji, co polegało przede wszystkim na prowadzeniu życia towarzyskiego na poziomie przyjętym w dyplomacji. Były to zajęcia czasochłonne i absorbujące, pomimo tego Irena starała się nie tracić kontaktu z wybraną przez siebie dziedziną pracy zawodowej. W 1987 roku Irena uzyskała prawo do emerytury, ale zanim ostatecznie pożegnała się z Państwowym Instytutem Geologicznym w 1988 roku, przygotowywała swoją następczynię. Jedenaście lat później zmarł jej ukochany mąż. Mimo tej

wielkiej straty Irena nie poddała się smutkowi i pracowała ze zdwojoną energią.

#### PRACA ZAWODOWA

Po zakończeniu pierwszego stopnia studiów w roku 1949 Irena została zatrudniona w Państwowym Instytucie Geologicznym jako pracownik naukowo-techniczny w Pracowni Paleobotaniki, wówczas zaledwie trzyosobowej (Jadwiga Raniecka-Bobrowska, Julia Doktorowicz-Hrebnička i Krzysztof Bitner). Początkowo zlecono jej macerację węgla brunatnych i sporządzanie preparatów mikroskopowych dla osób, które ustalały biostratygrafię osadów trzecio- i czwartorzędowych w oparciu o analizę pyłkową. W pracy laboratoryjnej Irena odznaczała się wielką dokładnością i umiejętnością twórczego stosowania zasad chemicznej obróbki osadów. Zostało to docenione przez Dyрекcję Instytutu Geologicznego i Irena otrzymała pochwałę za swoje pomysły racjonalizatorskie, wpisana do akt osobowych.

Równoległe z pracą w Instytucie Geologicznym Irena kontynuowała studia botaniczne na Uniwersytecie Warszawskim. Prof. B. Hryniewiecki zaakceptował zaproponowany przez nią temat pracy magisterskiej pt. „Przewodnie lignity z węgla brunatnego z obszaru Konina”. Pracę tę Irena wykonała w oparciu o zachowane sprzed wojny zbiory Instytutu Geologicznego. Zbadała anatomię kopalnych drewn, oznaczyła je, opisała i na tej podstawie otrzymała stopień magistra filozofii w zakresie botaniki w grudniu 1952 roku. Praca została opublikowana w 1956 roku.

Po uzyskaniu stopnia magistra Irena otrzymała nakaz pracy w Instytucie Geologicznym, w Zakładzie Podstawowych Badań Geologicznych. Początkowo była zatrudniona na stanowisku asystenta, od 1954 roku – starszego asystenta. W tym czasie zmieniła obiekt swoich zainteresowań i zajęła się oznaczaniem nasion i owoców roślin trzeciorzędowych.

W latach 1957–1960 przebywała za granicą, po powrocie otrzymała stanowisko adiunkta w Zakładzie Stratygrafii Instytutu Geologiczne-

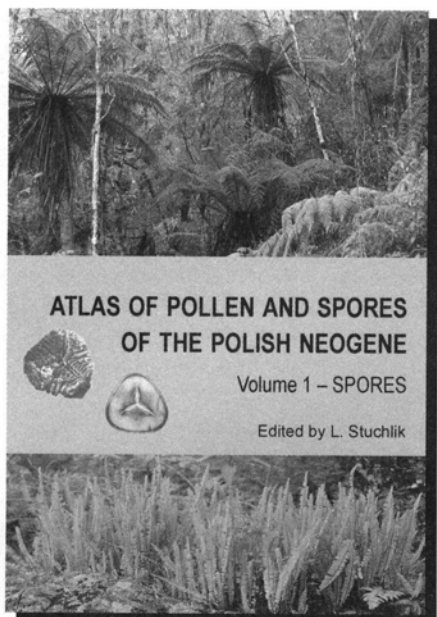
go. Zmieniła wówczas ponownie obiekt pracy badawczej i zajęła się palinologią, wykonując liczne ekspertyzy dla celów biostratygrafii węgla brunatnych i innych osadów paleogenu i neogenu z terenu Polski. Ważnym problemem, jaki postawiono jej do rozwiązania, było określenie pozycji stratygraficznej formacji iłów toruńskich. Badania te wymagały rozpoznania fitoplanktonu morskiego czyli kopalnych dinocyst. W ten sposób Irena stała się pionierem badań tych mikro-skamieniałości w trzeciorzędzie Polski i jednym z nielicznych specjalistów w tym zakresie na świecie.

Bogata wiedza palinologiczna Ireny była wykorzystana w badaniach materiałów pochodzących z głębokich wierceń, co pozwoliło na udokumentowanie istnienia wśród osadów trzeciorzędowych w Polsce poziomów paleogenu na obszarze Pomorza Zachodniego (Szczecin IG 1 i Goleniów IG 1). Na Pomorzu środkowym, w Chłapowie, datowała paleogeńskie osady bursztynonośne.

W latach 1976–1980, podczas pobytu z rodziną w Norwegii, Irena nie chcąc tracić kontaktu z ulubioną dziedziną swoich badań, zwróciła się do dyrekcji Instytutu Geologicznego z prośbą o zezwolenie na zabranie ze sobą materiałów do przygotowywanego Atlasu Skamieniałości w serii wydawniczej Budowa Geologiczna Polski – Trzeciorzęd. Szczegółowo opracowany wtedy przez Irenę bardzo bogaty materiał palinologiczny doczekał się publikacji dopiero po 20 latach.

Po powrocie do kraju w 1981 roku Irena bardzo intensywnie włączyła się w prace nad stratygrafią trzeciorzędu w Polsce i Europie, biorąc udział w międzynarodowym programie IGCP 124. Wyniki prac europejskiego zespołu zostały opublikowane w *Geologisches Jahrbuch* w 1988 roku – był to też rok ostatecznego pożegnania się Ireny z Państwowym Instytutem Geologicznym, zdążyła jednak przed tym przygotować do pracy swoją następczynię, Barbarę Słodkowską.

Mimo przejścia na emeryturę intensywność pracy Ireny jako palinologa nie tylko nie osłabła, ale znacznie wzrosła. Brała udział w międzynarodowej współpracy palinologów Europy środ-



kowej przy rekonstrukcji zmian florystycznych i klimatycznych w neogenie obszaru Paratetydy i Niżu europejskiego. Współpraca ta zaowocowała wieloma publikacjami w czasopiśmie krajowych i zagranicznych. Irena stale twórczo współpracuje z grupą roboczą polskich palinologów trzeciorzędu w ramach projektów badawczych finansowanych początkowo przez Komitet Badań Naukowych, później przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W ramach tych projektów były opracowane i przygotowane do druku kolejne tomy unikalnego wydawnictwa pt. „Atlas of pollen and spores of the Polish Neogene”. Dotychczas ukazały się dwa tomy (2001, 2002), poświęcone sporom roślin zarodnikowych i ziarnom pyłku roślin nagozalążkowych. Trzeci tom, aktualnie w druku, zawiera dane o porowych ziarnach pyłku roślin okrytozalążkowych, tom czwarty jest przygotowywany. Wiedza palinologiczna Ireny, jej ogromne doświadczenie



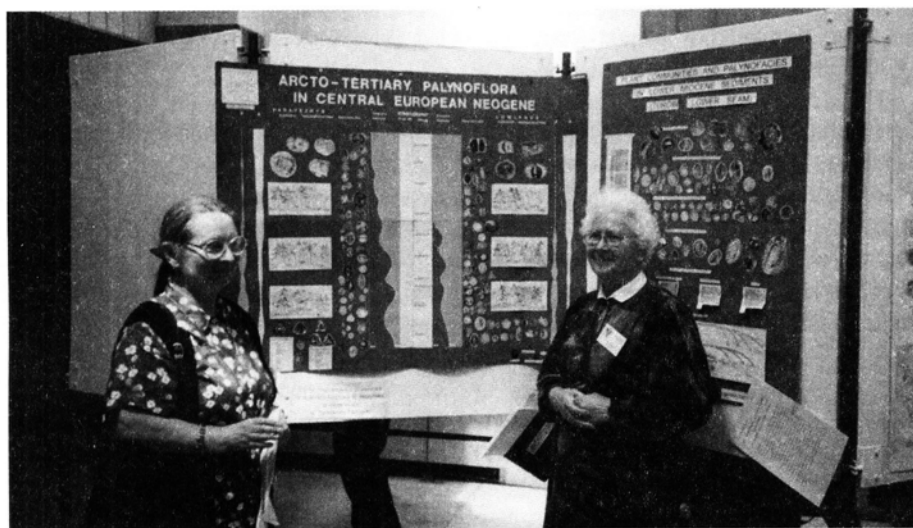
Fot. 1. Współautorzy “Atlas of pollen and spores of the Polish Neogene”, stoją od lewej: Irena Grabowska, Hanna Ważyńska, Anna Sadowska, Barbara Słodkowska, Leon Stuchlik, Maria Ziemińska-Tworzydło i Aleksandra Kohlman-Adamska. (Fot. A. Słodkowski, marzec 2001).

Phot. 1. Co-authors of “Atlas of pollen and spores of the Polish Neogene”. From the left: Irena Grabowska, Hanna Ważyńska, Anna Sadowska, Barbara Słodkowska, Leon Stuchlik, Maria Ziemińska-Tworzydło and Aleksandra Kohlman-Adamska. (Phot. A. Słodkowski, March 2001).



Fot. 2. Współautorki Atlasu podczas spotkania roboczego w Zakładzie Paleobotaniki Instytutu Botaniki PAN w Krakowie, w lecie 1999 roku. Od lewej: Irena Grabowska, Aleksandra Kohlman-Adamska i Maria Ziemińska-Tworzydło. (Fot. E. Zastawniak).

Phot. 2. Some of the co-authors of the Atlas during the work-meeting in the Department of Palaeobotany of the W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, in Kraków, summer 1999. From the left: Irena Grabowska, Aleksandra Kohlman-Adamska and Maria Ziemińska-Tworzydło. (Phot. E. Zastawniak).



Fot. 3. Autorki przed swoimi posterami podczas Zjazdu Polskiego Towarzystwa Botanicznego w 1995 roku w Krakowie. Od lewej: Aleksandra Kohlman-Adamska i Irena Grabowska. (Fot. E. Zastawniak).

Phot. 3. Authors in front of their posters during the Meeting of the Polish Botanical Society in 1995 in Kraków. From the left: Aleksandra Kohlman-Adamska and Irena Grabowska. (Phot. E. Zastawniak).



Fot. 4. Pani Irena Grabowska podczas uroczystej sesji naukowej Sekcji Paleobotanicznej Polskiego Tow. Botanicznego, która odbyła się 20 kwietnia 2007 r. w Muzeum Ziemi PAN. Stoją od prawej: Irena Grabowska, Dorota Nalepka – nowa przewodnicząca Sekcji, Hanna Ważyńska i Aleksandra Kohlman-Adamska. (Fot. B. Słodkowska).

Phot. 4. Mrs Irena Grabowska during the ceremonial session of Palaeobotanical Section of the Polish Botanical Society, held in April 20, 2007, in the Museum of the Earth, Polish Academy of Sciences. Standing from the right: Irena Grabowska, Dorota Nalepka – new lady president of the Section, Hanna Ważyńska and Aleksandra Kohlman-Adamska. (Phot. B. Słodkowska).

i wspinała pamięć sprawiają, że w grupie współautorów Atlasu (Fot. 1, 2) jest ona osobą nie do zastąpienia. Trzeba tu dodać, że u podstaw jej wiedzy leżą liczne lata obserwacji i badań, a dowodem na to jest autorstwo około 200 opracowań archiwalnych i przeszło 50 publikacji (por. Zastawniak, Köhler 2001).

#### SYLWETKA JUBILATKI

Nasza Droga Koleżanka, Irena Grabowska jest osobą niezmiernie skromną, oddającą innym bez żalu swoje osiągnięcia naukowe, przemyślenia i pomysły, nie upominając się o uznanie swojego autorstwa. Służy zawsze i wszystkim swoją rozległą i dogłębną wiedzą botaniczną i palinologiczną (Fot. 3).

Jest niezwykle uczynna i koleżeńska, otwarta i serdeczna dla wszystkich z dużego kręgu swych znajomych, przyjaciół (Fot. 4) i bliższych, z rezerwą tylko do osób nowo poznanych. Szczególne przymioty jej osobowości, takie jak fantastyczna systematyczność i pedantyczna dokładność, są nieocenione przy rozlicznych pracach redakcyjnych, chociaż często niedoceniane. Przy tak licznych zaleczeniach szczególnie zastanawiający jest fakt, że wszelkie tytuły i zaszczyty skutecznie omijały jej osobę. Prawda, że Irena sama nigdy o nic nie zabiegała i nie wymagała poklasku dla swojej działalności.

Irena interesuje się przyrodą i zna na bieżąco najnowsze doniesienia naukowe z tej dziedziny. Lubi poznawać nowe miejsca, bardzo lubi podró-

że, jest do nich zawsze doskonale przygotowana, zarówno teoretycznie, jak i praktycznie.

Maria ZIEMBIŃSKA-TWORZYDŁO,  
Barbara SŁODKOWSKA

PUBLIKOWANE PRACE IRENY GRABOWSKIEJ DO 2001 R. ZOSTAŁY UJĘTE W PRACY ZASTAWIAK, KÖHLER (BOTANICAL GUIDEBOOKS 25, 2001). Z LAT NASTĘPNYCH SĄ TO:

STUCHLIK L., ZIEMBIŃSKA-TWORZYDŁO M., KOHLMAN-ADAMSKA A., GRABOWSKA I., WAŻYŃSKA H., SADOWSKA A. 2002. Atlas of pollen and spores of the Polish Neogene. Vol. 2 – Gymnosperms. W: Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences. Kraków.

GRABOWSKA I., ZIAJA J. 2003. Palinostratygrafia. Kreda dolna. W: S. DYBOVA-JACHOWICZ, A. SADOWSKA (red.), Palinologia. Instytut Botaniki PAN, Kraków, s. 168–169.

GRABOWSKA I., ZIAJA J. 2003. Palinostratygrafia. Kreda górna. W: S. DYBOVA-JACHOWICZ, A. SADOWSKA (red.), Palinologia. Instytut Botaniki PAN, Kraków, s. 169–170.

GRABOWSKA I., SŁODKOWSKA B. 2003. Palinostratygrafia. Paleogen. W: S. DYBOVA-JACHOWICZ, A. SADOWSKA (red.), Palinologia. Instytut Botaniki PAN, Kraków, s. 177–182.

## PRO MEMORIA

**200-lecie urodzin Wincentego Pola (20 IV 1807–2 XII 1872)**, poety, geografa, przyrodnika,

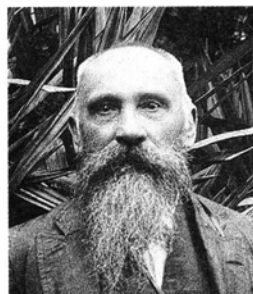


ur. w Lublinie, zm. w Krakowie, zastępcy lektora języka niemieckiego w Uniwersytecie Wileńskim, w latach 1849–1853 profesora geografii Uniwersytetu Jagiellońskiego, zwolnionego przez władze austriackie za propagowanie patriotycznych idei, autora

utworów poetyckich m.in. sławnej *Pieśni o ziemi naszej* (1843) oraz prac geograficznych *Rzut oka na północne stoki Karpat* (1851), *Północny wschód Europy pod względem natury*

(1851), w których uwzględnił świat roślinny i zwierzęcy oraz wyróżnił po raz pierwszy na ziemiach polskich krainy geobotaniczne.

**160-lecie urodzin Emila Godlewskiego seniora (30 VI 1847–11 IX 1930)**, twórcy polskiej fizjologii roślin,



ur. w Krasocinie, zm. w Krakowie, profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Lwowskiego, Krajowej Wyższej Szkoły Rolniczej w Dublanach, długoletniego dyrektora Studium Rolniczego UJ,

kierownika Działu Rolniczego w Państwowym Instytucie Naukowym Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach, członka wielu towarzystw naukowych krajowych i zagranicznych, doktora *honoris causa* uniwersytetów: Jagiellońskiego, Lwowskiego, Warszawskiego i Wileńskiego, badacza procesu fotosyntezy, oddychania (wynalazcy oryginalnego aparatu do badań nad oddychaniem szeroko znanego jako „aparat Godlewskiego”), współodkrywcę procesu chemosyntezy, autora „teorii Godlewskiego” zakładającej udział żywych komórek w przewodzeniu wody, organizatora w UJ pierwszej polskiej szkoły naukowej z dziedziny fizjologii roślin i chemii rolnej, propagatora idei naukowego rolnictwa, współorganizatora nowoczesnych studiów rolniczych (zob. m.in. *Wiad. Bot.* 41(2) (1997): 57; *Wiad. Bot.* 47(3/4) (2003): 86–92).

**160-lecie urodzin Leona Nowakowskiego (27 II 1847–29 XI 1918)**, botanika, mikologa,

ur. w Trojanowie Lubelskim, zm. w Czernichowie, doktora (1876) Uniwersytetu we Wrocławiu (na podstawie pracy *Beitrag zur Kenntnis der Chytridiaceen*), nauczyciela Szkoły Rolniczej w Czernichowie, autora 12 prac naukowych poświęconych grzybom i roślinom niższym, m.in. *Entomophthoreae, przyczynek do znajomości pasożytnych grzybów sprawiających pomór owadów* (1883); na jego cześć A. Bozzi

nazwał w 1885 r. odkryty przez siebie gatunek *Chytridia nowakowskia*.

**120-lecie urodzin Wincentego Siemaszki (5 IV 1887–20 VI 1943)**, mikologa, fitopatologa,



ur. w Wilnie, zm. w Warszawie, twórcy i kierownika pracowni mikologiczno-fitopatologicznej przy Stacji Doświadczalnej Rolniczo-Sadowniczej w Suchumi na Kaukazie, profesora fitopatologii na Wydziale Ogrodniczym Szkoły

Główniej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, autora ok. 40 publikacji poświęconych głównie systematyce, biologii i rozmieszczeniu grzybów pasożytujących na roślinach (badał mikoflorę okolic Wilna, Puszczy Białowieskiej, Kaukazu) oraz grzybów związanych z owadami, np. *Zespoły grzybów towarzyszące kornikom polskim* (1939).

**95-lecie urodzin, 40-lecie śmierci Zygmunta Czubińskiego (24 VI 1912–1 II 1967)**,

fitogeografa, fitosocjologa, działacza ochrony przyrody, ur. w Kielcach, zm. w Poznaniu, profesora Uniwersytetu Poznańskiego, kierownika Katedry Systematyki i Geografii Roślin, dyrektora Ogrodu Bota-

nicznego UP, członka wielu gremiów naukowych z dziedziny botaniki i ochrony przyrody, autora prac dotyczących florystyki, geobotaniki, ochrony przyrody, m.in. *Zagadnienia geobotaniczne Pomorza* (1950), *Rola elementów kserotermicznych w szacie roślinnej Wielkopolski* (1956), *O pierwotnej szacie roślinnej Polski Zachodniej, jej badaniu i ochronie* (1960), a także wielu publikacji dotyczących różnych aspektów ochrony przyrody, wybit-

nego nauczyciela i wychowawcy młodych uczonych.

**140-lecie śmierci Wacława Józefa Łuszczewskiego (10 III 1806–6 VI 1867)**, ekonomisty, botanika amatora, ur., zm. w Warszawie, pracownika Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, uczestnika powstania styczniowego, zesłańca w głąb Rosji, współzałożyciela „Biblioteki Warszawskiej”, współpracownika Antoniego Wagi, autora pozostawionego w rękopisie tłumaczenia na język polski podręcznika Ch. F. Mirbela *Historia naturalna roślin*.

**75-lecie śmierci Wandy Konopackiej (8 VIII 1886–1 V 1932)**, mikologa, fitopatologa, nauczycielki, ur. w Koniecpolu, zm. w Warszawie, asystentki Wydziału Ochrony Roślin Państwowego Instytutu Naukowego Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach, starszej asystentki na Wydziale Ogrodniczym SGGW, organizatora działu fitopatologii leśnej w Zakładach Doświadczalnych Lasów Państwowych w Warszawie, autorki prac dotyczących mikologii i fitopatologii, m.in. nad grzybami pasożytniczymi okolic Puław i Kazimierza (1923), obserwacji nad chorobami roślin uprawnych (1924), rdzami zbożowymi okolic Skierniewic (1925).

**50-lecie śmierci Jana Kazimierza Muszyńskiego (3 VIII 1884–28 IV 1957)**, farmaceuty,



botanika, ur. w Wólce Nosowskiej, zm. w Łodzi, inspektora Ogrodu Botanicznego w Dorpacie, profesora farmacji Uniwersytetu Wileńskiego, organizatora Wydziału Farmacji Uniwersytetu Łódzkiego, profesora Katedry Farmakognozji i Uprawy Roślin UŁ, założyciela Ogrodu Roślin Leczniczych, odkrywcy

nowych alkaloidów u widłaków, autora ok. 250 publikacji dotyczących roślin leczniczych i zielarstwa, m.in. *Podręcznik do mikroskopowego*



rozpoznawania surowców lekarskich (1927),  
Ziółolecznictwo i leki roślinne (1946), Alkaloidy  
i glikozydy flawonowe widlaków (1955) (zob.  
*Wiad. Bot.* 38(3/4) (1994): 121).

**40-lecie śmierci Walentego Franciszka  
Augustynowicza (11 II 1888–19 III 1967)**,  
botanika, działacza ochrony przyrody, ur.  
w Kolbuszowej, zm. w Żywcu, asystenta prof.  
Edwarda Janczewskiego w Katedrze Anatomii  
i Fizjologii Roślin UJ, nauczyciela szkół m.in.  
w Żywcu, gdzie zajmował się inwentaryzacją  
zabytków przyrody, założył i utrzymywał alpi-  
narium przy gimnazjum w Żywcu.

Alicja ZEMANEK



Fot. 1. Fragment arrasu „Upadek moralny ludzkości przed potopem” – zgrupowanie roślin z orlikiem pospolitym *Aquilegia vulgaris* L. (Fot. Bożena Dubielecka).

Phot. 1. Fragment of a tapestry “The Fall of Man before the Deluge” – grouping of plants with columbine *Aquilegia vulgaris* L. (Phot. Bożena Dubielecka).

## SPRAWOZDANIA ZE SPOTKAŃ NAUKOWYCH SCIENTIFIC MEETING REPORTS

SESJA ODDZIAŁU WARSZAWSKIEGO  
POLSKIEGO TOWARZYSTWA  
BOTANICZNEGO „BOTANIKA  
W KONTEKŚCIE KULTUROWYM”  
(ZAMEK KRÓLEWSKI W WARSZAWIE,  
3 GRUDNIA 2005)

Session of the Warsaw Division of Polish  
Botanical Society “Botany in a cultural context”  
(the Royal Castle in Warsaw, 3 December 2005)

Sesja została zorganizowana przez Zamek Królewski w Warszawie, Oddział Warszawski PTB oraz Wydział Biologii Uniwersytetu Warszawskiego i Ogród Botaniczny-CZRB PAN w Warszawie-Powsinie. Przygotowano ją z myślą o popularyzacji wiedzy przyrodniczej i jako nawiązanie do sesji towarzysko-naukowej Oddziału Warszawskiego PTB “Biologia – to da się polubić” (zorganizowanego w 2002 r. na Wydziale Biologii UW). Spotkanie w Zamku miało zatem charakter otwarty – uczestniczyli w nim członkowie i sympatycy PTB (w tym także mło-

dzień i dzieci) oraz goście Zamku niezwiązani z Towarzystwem. Członkowie naszego Towarzystwa otrzymali zaproszenia uprawniające do bezpłatnego zwiedzania ekspozycji.

Sesję otworzyli: pani Bożena Wiórkiewicz, zastępca dyrektora Zamku Królewskiego i prezes PTB Prof. Jan J. Rybczyński. Następnie<sup>1</sup> odbyła się prelekcja „Zamek Królewski okiem botanika” dr Haliny Galery z Zakładu Botaniki Środowiskowej Uniwersytetu Warszawskiego<sup>2</sup>.

W przerwie uczestnicy zostali zaproszeni do indywidualnego zwiedzania sal zamkowych w poszukiwaniu roślinnych motywów zdobniczych. Bardzo pomocne okazały się tu materiały dydaktyczne „Od lauru zwycięstwa po liść bobkowy...”, napisane lekkim piórem Pani Marii Zawartko-Laskowskiej z Pracowni Działań Muzealnych Zamku Królewskiego. Na ich podstawie łatwo można było np. zidentyfikować rośliny zdobiące arras „Upadek moralny ludzkości przed potopem” (jedna z wykonanych

<sup>1</sup> Pierwotnie w programie przewidziano na początek wykład „Kwiaty w naturze i kulturze” Prof. Zbigniewa Mirka z Instytutu Botaniki PAN w Krakowie. Jednak ze względu na spowodowaną chorobą nieobecność prelegenta, konieczna była zmiana w programie.

<sup>2</sup> Por. artykuł *Klasykistyczne motywy roślinne w dekoracjach Zamku Królewskiego w Warszawie* w niniejszym numerze *Wiadomości Botanicznych*.